

**Kokonaistalouden suunnitteluohje talousarviovuodelle 2023 ja taloussuunnitelmakaudelle 2023-2025**

Kunnanhallitus 30.05.2022 § 136

Valmistelija talusjohtaja Kari Auvinen

Lempäälän tulevan taloussuunnitelmakauden kokonaistalouden valmistelu on jo käynnistetty. Valmistelutilanne on tällä kertaa hyvin poikkeuksellinen. Kokonaistaloutta suunnitellaan hyvinvointialuesiirron johdosta aiempaa epätarkemmin meno- ja tulopohjatiedoin.

Kokonaistalouden suunnitteluohjeen valmistelussa on pystytty ottamaan huomioon toukokuussa saadun VM:n ja Kuntaliiton tiedot hyvinvointialuesiirron vaikutuksista kuntien verotulo- ja valtionosuustuloarvioihin niin vuodelle 2023 kuin myös suunnitelmavuosille 2024-2025. Koska tiedot tulevat vielä päivittymään kesän ja syksyn aikana, kunnan omia valmistelun pohjaksi otettavia tuloarvioita on tässä vaiheessa välttämätöntä maltillistaa. Vuosien 2023-2025 vero- ja valtionosuustuloarvioiden yhteissumma vuositasona on runsaat 80 milj. € /vuosi ja tämä suunnitteluohjeen arvio sisältää noin 1,5 milj. € vähennystä Kuntaliiton antamaan arvioihin. Myös maanmyyntivoittojen arvioitua tasoa on maltillistettu, koska suunnitelmakauden luovutusohjelman valmistelu tarkentuu vasta syksyllä talousarviovalmistelun yhteydessä.

Toinen peruste maltillisille tuloarvioille on myös se, että näkymä ”uuden kunnan” tarvitsemasta palvelumenojen tasosta konkretisoituu vasta myöhemmin vuonna 2023. Lempäälän kunnalla tulee tulevina vuosina olla reagointikykyä kunnan palvelutuotannossa ja investointitarpeissa havaittaviin muutostarpeisiin.

Erityinen lisähaaste talouden ennakkoinnille on kunta-alan palkkasopimusneuvottelujen viivästyminen. Tältä osin tulevaa henkilöstökulujen kehitystä on arvioitu suunnitteluohjeessa siten, että pohjatiedoksi henkilöstökulujen kasvulle on otettu toukokuussa hylätyn sovittelulautakunnan sovintoehdotuksen kustannustaso lisättynä kuntakohtaisella kasvuarviolla. Suunnitteluohjeen laskennassa on myös otettu aiempia vuosia suurempi keskimääräinen kasvuoletus palvelu- ja tarvikemenojen vuosikasvulle voimakkaasti kohonneen kustannustasoindeksien johdosta. Käyttötalouden suunnitteluohje tuodaan kunnanhallituksen käsittelyyn seuraavan kerran elokuun alussa, jolloin annetaan samalla valmisteluohje vuoden 2023 talousarvioesitysten lautakuntavalmistelulle.

Suunnitelmavuosille kumuloituva tuleva kunta-alan palkkasopimuksen kustannusvaikutus yhdistettynä palvelu- ja tarvikeostojen arvioituihin kustannusnousuihin aiheuttavat merkittävää vuosikatteen heikentymistä vuosina 2024-2025. Vuosikate laskee ko. vuosina suunnitteluohjeen oletuksilla runsaan 10 milj. € tasoon, kun vielä vuonna 2023 olisi noin 15 milj. € tasossa. Suunnitelmakauden tilivuosisista vain vuonna 2023 ylletäisiin selvään ylijäämään vuosien 2024-2025 ollessa noin nollatuloksellisia tai vain lievästi ylijäämäisiä. Vuosikatteen alenemisen

vaikutusta investointien rahoittamiseen ja asukaskohtaisen velan määrään on kuvattu jäljempänä.

Yhdyskunnan palvelualue on valmistellut kuntastrategian mukaista, kuntakasvua tukevaa investointiohjelmaa hyvin haasteellisessa tilanteessa. Vaikka myös vuosikatteeseen vaikuttavat toimintakulut ja toimintakate pienenevät hyvinvointialuesiirron johdosta, niin epävarmuus ”uuden kunnan” vaatimista palvelumenojen resursseista ja vuosikatteen riittävydestä investointeihin on aiempaa suurempi. Vuosien 2023-2025 investointiohjelman luonnos on jo priorisoitu versio maaliskuussa kunnanvaltuustolle esitetystä investointien tarvelistauksesta. Investointiohjelman luonnoksessa on kuitenkin pystytty varautumaan kuntakasvun edellyttämiin tärkeisiin investointeihin, joista mainittakoon:

- maanhankinta ja uusien yritys- ja asuinalueiden infrarakentaminen
- kuntakeskustan infrarakentamisen jatkaminen ja varautuminen keskustan pysäköintilaitoksen jatkovaiheen pääomittamiseen
- Sääksjärven koulun laajennus- ja peruskorjaus
- Saikan alueen koulu ja varhaiskasvatysyksikkö
- Moisio liikuntahallin rakentaminen

Investointiohjelman luonnos vuosille 2023-2025 on esityslistan lisämateriaalina. Lisäksi taulukosta ilmenee vuoden 2022 investoinnit muutostaloudenarvioesityksen mukaisina sekä suunnitelmakauden ulkopuolella vuonna 2026 olevat tiedot. Luonnosta tulee tässä vaiheessa vielä käsitellä valmisteluvaiheen versiona, jonka tarkoitus on vain osoittaa, minkä verran eri hankeryhmien investointikokonaisuus vaatii määrärahoja. Yhdyskunnan palvelualueen viranhaltijat ja lautakunta jatkavat luonnoksen valmistelua investointiesitykseksi elo-syyskuussa muun talousarviovalmistelun yhteydessä. Investointiesitykseen liitetään myös merkinnät niistä hankkeista, jotka edellyttävät edunvalvontaa valtion investointiavustusten saamiseksi hankkeiden osarahoitukseksi.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu tämänhetkinen suunnitteluohjeen näkymä vuosien 2023-2025 vuosikatteesta ja sen riittävydestä vuosi-investointeihin.

Milj. €	MTA es. 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vuosikate	12,3	15,1	10,4	10,1
Nettoinvestoinnit	-13,6	-14,7	-19,4	-17,6

Päivitettyyn kuntastrategiaan vuosille 2022-2030 on kirjattu tavoitteeksi, että investointiohjelmamme on talouden kantokykyyn nähden realistinen. Suunnittelunäkymän perusteella kunnan asukaskohtainen velka ei investointien rahoittamiseksi kasvaisi vuonna 2023. Sen sijaan vuosien 2024-2025 investointipaineet nostaisivat vuoteen 2025 mennessä kunnan asukaskohtaista velkaa vähintään +400 €/asukas, vaikka kunnan tulopohja toteutuisikin valtakunnallisten ennusteiden mukaisesti. Myöskään toinen kuntastrategiaan kirjattu tavoite asukaskohtaisen lainamäärän

painumisesta alle Tampereen kaupunkiseudun kuntien keskitason ei toteutune vielä suunnitelmakaudella 2023-2025.

Kokonaistalouden suunnitteluohjeen valmistelua selostetaan tarkemmin kokouksessa.

Lisätietoja: talousjohtaja Kari Auvinen, 050 68148,  
kari.auvinen@lempaala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se:

1. hyväksyy kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2023-2025 selostusosan mukaisena
2. oikeuttaa kunnanhallituksen tarkistamaan elokuussa kokonaistalouden suunnitteluohjetta, mikäli tulo- ja menorahoitus pohjassa tai menokehityksessä tapahtuu merkittäviä muutoksia

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että yhdyskuntajohtaja Tiia Levonmaa saapui kokoukseen klo 15.51 ja oli asiantuntijana läsnä pykälän käsittelyn ajan klo 15.51 - 17.00.

Merkittiin pöytäkirjaan, että talousjohtaja Kari Auvinen oli asiantuntijana läsnä pykälän käsittelyn ajan klo 15.51 - 17.00.

Kunnanvaltuusto 08.06.2022 § 42

Lisätietoja: talousjohtaja Kari Auvinen, 050 68148,  
kari.auvinen@lempaala.fi

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se:

1. hyväksyy kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2023-2025 selostusosan mukaisena
2. oikeuttaa kunnanhallituksen tarkistamaan elokuussa kokonaistalouden suunnitteluohjetta, mikäli tulo- ja menorahoitus pohjassa tai menokehityksessä tapahtuu merkittäviä muutoksia

Päätös

Kunnanvaltuusto hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että talousjohtaja Kari Auvinen oli asiantuntijana läsnä pykälän käsittelyn ajan.

Valmistelija: talousjohtaja Kari Auvinen

Kesälomien jälkeen talousprosessi on arvioinut touko-kesäkuussa valmistellun kokonaistalouden suunnitteluohjeen ajantasaisuutta käynnistyvää TA2023 -lautakuntakierrosta silmällä pitäen.

Merkittävimmät suunnitteluohjeen tulopohjaennusteet (verotulot, valtionosuudet ja toimintatuotot) ovat yhä paikkansa pitäviä ja ne antavat maltillisten tuloarvioiden johdosta hyvän pohjan ja tuen vuoden 2023 talousarvion laadinnalle. Myös henkilöstökulujen kasvuarvio kattaa uusien palkkasopimusten mukaiset henkilöstökulukasvut. Kuntaliiton verotuloennuste päivittyy seuraavan kerran aikaisintaan elo-syyskuun vaihteessa ja tilannekuva tulopohjan osalta on täten arvioitavissa tuorein tiedoin kunnanhallituksen talousarviosemknaarissa lokakuussa.

Lautakuntavalmistelua varten suunnitteluohjeen menoarvioita on kuitenkin perusteltua tarkistaa. Oletettuun kulupohjaan esitetään lisävarauksia erityisesti merkittävimpien kuluerien voimakkaan kustannuskasvun ja valmisteluvaiheessa olevien tarkentuneiden kustannustietojen osalta seuraavasti:

- varaus osallistuvan budjetoinnin käyttööottoon, 75 000 €
- varaus vuosiluokkien esi-2 koulukuljetusrajan alentamiseen koko vuoden vaikutuksella vuonna 2023, 160 000 €
- varaus lämmitys- ja sähkökustannusten merkittävään kasvuun, vajaat 500 000 €
- varaus elintarvikekustannusten kasvuun, vajaat 100 000 €

Kaiken kaikkiaan vuoden 2023 talousarvioesitysten valmistelussa on noudatettava tarkkaa kulumalttia ja harkintaa. Hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset kuntien vero- ja valtionosuuspohjaan tapahtuvat viiveellä siten, että kuntatalouden kannalta vuosikate 2023 on selvästi tulevia vuosia parempi ja kuntien kyky tulevien vuosien investointien rahoittamiseen ilman velkaantumista heikkenee vuodesta 2024 alkaen huomattavasti. Edellä todetun kokonaistilanteen johdosta myös kunnan toimintamenoja kasvattavia menolisäyksiä on harkittava perusteellisesti.

Tarkistetun suunnitteluohjeen mukaan vuoden 2023 vuosikatearvio alenee 15,1 milj. €:sta vajaaseen 14,3 milj. €:oon tilivuoden ollessa kuitenkin yhä ylijäämäinen runsaat 4,2 milj. €.

Kokonaistalouden tilannetta, suunnitteluohjeen sisältöä ja talousarvioesitysten tarkempaa laadintaohjeistusta selostetaan tehtäväalueiden talousarviovalmisteluun osallistuville viranhaltijoille infotilaisuudessa 11.08.2022. Talousarvion tekstiosuudet valmistellaan valtuuston hyväksymään uuteen kuntastrategiaan pohjautuen.

Toimielinten talousarvioesityksistä ja kokonaistalouden tilanteesta annetaan kunnanvaltuustolle infokatsaus syyskuun valtuustoinfon yhteydessä ja kunnanhallitus ohjaa talousarviovalmistelua TA-seminaarissaan 10-11.10.2022. Kunnanjohtajan esitys talousarvioksi 2023 ja taloussuunnitelmaksi 2023-2025 valmistuu lokakuun lopussa kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston käsittelyjä varten.

Lempäälän kunta

Ote pöytäkirjasta

Kunnanhallitus

§ 187

08.08.2022

Lisätietoja: talousjohtaja Kari Auvinen, 050 68148,  
kari.auvinen@lempaala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä kokonaistalouden suunnitteluohjeen tarkistukset selostusosan mukaisena vuodelle 2023.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että talousjohtaja Kari Auvinen saapui kokoukseen ennen tämän pykälän käsittelyä klo 16.08 ja poistui kokouksesta tämän pykälän päätöksenteon jälkeen klo 16.22.

Tiedoksi

Talousjohtaja, talousasiantuntija

Lempäälän kunta

Ote pöytäkirjasta

Kunnanhallitus

§ 187

08.08.2022

**Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 187**

**MUUTOKSENHAKUKIELTO**

**Muutoksenhakukielto**

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)